

Kader Toets Nieuwe HBO5-Opleiding Omvorming

Versie 15 januari 2017

Inhoud

1	Opzet	3
2	Beoordelingskader	4
3	Beoordelingsschaal en beslisregel	6
4	Samenstelling van de visitatiecommissie	7
5	Beoordelingsproces	9
	5.1 Aanvraag	9
	5.2 Informatiedossier	9
	5.3 Toelichtend gesprek	9
	5.4 Beoordelingsprocedure binnen de visitatiecommissie	9
	5.5 Adviesrapport	10
6	NVAO-besluitvorming	11
	6.1 Een oordeel “voldoende”	11
	6.2 Een oordeel “onvoldoende”	11
7	Documentatie bij de aanvraag	12
	7.1 Basisgegevens over de opleiding	12
	7.2 Het informatiedossier	12

1 Opzet

Met voorliggend kader Toets Nieuwe HBO-5 opleiding omvorming wordt duidelijkheid geboden welke generieke kwaliteitswaarborgen, standaarden en criteria de basis zullen vormen voor een oordeel door peers over de kwaliteit van omgevormde HBO-5 opleidingen. HBO-5 opleidingen bestaan al langer, maar worden omgevormd conform de decretale bepalingen.

Een nieuwe opleiding kan worden erkend als er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. De beoordeling van generieke kwaliteitswaarborgen sluit aan bij drie vragen:

1. Wat beoogt de opleiding?
2. Hoe wil de opleiding dit realiseren?
3. Hoe zal de opleiding evalueren of de beoogde leerresultaten bereikt zijn?

Deze vragen zijn in overeenstemming met de generieke kwaliteitswaarborgen vertaald in drie standaarden. Over deze standaarden geeft een visitatiecommissie een gemotiveerd oordeel: onvoldoende of voldoende. Hierbij wordt expliciet verwezen naar de onderliggende criteria. Deze criteria zijn in de toelichting van de standaarden in het vet gedrukt. Ten slotte geeft de commissie een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel.

Hoewel de generieke kwaliteitswaarborgen voor alle nieuwe opleidingen dezelfde zijn, kan het karakter van de toetsing van de vooropgestelde opleiding variëren. Deze variatie is afhankelijk van de graad van nieuwheid in de betrokken instelling en in het Vlaams hoger onderwijs en afhankelijk van de mate waarin de opleiding reeds wordt aangeboden.

Bij voorliggend kader is geopteerd om zo nauw mogelijk aan te sluiten bij het Kader Toets Nieuwe opleiding voor bachelor- en masteropleidingen. De voor HBO5 decretaal voorziene criteria, m.n. onderwijsinhoud, onderwijsproces, materiële voorzieningen, kwaliteit personeel en interne kwaliteitszorg zijn volledig opgenomen in voorliggend kader.

Uiteraard en als vanzelfsprekend voldoet ook dit voorliggend kader aan de European Standards and Guidelines.

2 Beoordelingskader

Generieke kwaliteitswaarborg: beoogd eindniveau

Standaard 1: *Het beoogd eindniveau weerspiegelt qua niveau, oriëntatie en inhoud de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en/of het vakgebied worden gesteld aan de opleiding.*

Criteria: De **beoogde opleidingsspecifieke leerresultaten** passen binnen het Vlaamse kwalificatieraamwerk en werken de domeinspecifieke leerresultaten met de daaraan gekoppelde activiteiten, kennis en vaardigheden van de beroepskwalificatie(s) uit. Ze sluiten aan bij de **actuele eisen** die **in internationaal perspectief** vanuit het **beroepenveld en het vakgebied** worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Oordeel: De visitatiecommissie geeft een gewogen en gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: “voldoende” of “onvoldoende”.

Generieke kwaliteitswaarborg: onderwijsleeromgeving

Standaard 2: *De onderwijsleeromgeving maakt het voor de studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.*

Criteria: De **inhoud en de vormgeving van het programma**, met inbegrip van de opleidingsspecifieke **onderwijs- en leervormen**, het **in te zetten personeel** en de **voorzieningen** zullen de toegelaten studenten in staat stellen de beoogde leerresultaten te bereiken. Programma, personeel en voorzieningen zullen een voor studenten **samenhangende onderwijsleeromgeving** vormen. De voorziene investeringen zijn toereikend om de opleiding tot stand te brengen en het volledig opleidingstraject te kunnen aanbieden. Het programma bevat minimum één derde aandeel werkplekleren zoals decretaal gedefinieerd.

Oordeel: De visitatiecommissie geeft een gewogen en gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: “voldoende” of “onvoldoende”.

Generieke kwaliteitswaarborg: te realiseren eindniveau

Standaard 3: *De opleiding beschikt over een adequaat systeem van beoordeling, toetsing en examinering, waardoor zij nagaat of de beoogde leerresultaten worden bereikt.*

Criteria: De opleiding formuleert een **beleid ten aanzien van beoordelen, toetsen en examineren** waaruit blijkt hoe zij ervoor zorgt dat de **evaluatie valide, betrouwbaar en transparant is** en hoe uit de beoordeling, de toetsing en de examinering van de studenten het **gerealiseerd niveau** zal blijken (of reeds blijkt).^[1] De beoogde **evaluatievormen zijn passend met de verschillende leervormen**.

Oordeel: De visitatiecommissie geeft een gewogen en gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: “voldoende” of “onvoldoende”.

---

[1] Bij een opleiding die door de instelling reeds wordt georganiseerd, zal het gerealiseerd niveau meegenomen worden in de beoordeling door de visitatiecommissie. Het gaat met name over de resultaten van de toetsing en de examinering, de mate van inzetbaarheid van de afgestudeerden op de arbeidsmarkt of doorstroom naar een vervolgopleiding

Generieke kwaliteitswaarborg: opzet en organisatie van de interne kwaliteitszorg

Standaard 4: *De opzet en de organisatie van de interne kwaliteitszorg is gericht op een systematische verbetering van de opleiding waar de relevante stakeholders bij betrokken worden.*

Criteria: De opleiding zal **periodiek geëvalueerd** worden, mede aan de hand van **toetsbare streefdoelen**. De uitkomsten van deze evaluatie zullen de basis vormen voor **aantoonbare verbetermaatregelen** die bijdragen tot de realisatie van de streefdoelen. Bij de interne kwaliteitszorg zullen **medewerkers, studenten, alumni en het afnemend (beroepen)veld** van de opleiding actief betrokken worden.^[2]

Oordeel: De visitatiecommissie geeft een gewogen en gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: “voldoende” of “onvoldoende”.

---

^[2] Bij een opleiding die door de instelling reeds wordt georganiseerd, zullen reeds uitgevoerde evaluaties meegenomen worden in de beoordeling door de visitatiecommissie.

3 Beoordelingsschaal en beslisregel

Beoordelingsschaal

Voor elk van bovenstaande standaarden geeft de commissie een oordeel “voldoende” of “onvoldoende”. Dit gebeurt aan de hand van de onderliggende criteria, wordt verifieerbaar onderbouwd in het visitatierapport en sluit aan bij de hierna volgende voorwaarden. Het begrip basiskwaliteit speelt daarbij een essentiële rol.

Basiskwaliteit betekent dat de generieke kwaliteitswaarborg aanwezig is en de opleiding – of een opleidingsvariant – voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een HBO5-opleiding in het hoger onderwijs.

Voldoende

De opleiding voldoet voor deze standaard aan de basiskwaliteit want zij vertoont een acceptabel niveau over de hele breedte van de onderliggende criteria.

Onvoldoende

De generieke kwaliteitswaarborg is onvoldoende aanwezig.

Beslisregel voor het eindoordeel

Een oordeel “voldoende” of “onvoldoende” voor het eindoordeel sluit aan bij de hierna volgende voorwaarden.

Voldoende

Het eindoordeel over een opleiding is “voldoende” indien alle standaarden als “voldoende” wordt beoordeeld.

Onvoldoende

Het eindoordeel over een opleiding is “onvoldoende” indien een of meerdere standaarden als “onvoldoende” worden beoordeeld.

4 Samenstelling van de visitatiecommissie

De visitatiecommissie moet gezaghebbend, onafhankelijk en deskundig zijn om een zinvolle discussie tussen “peers” en andere deskundigen met de opleiding mogelijk te maken. De NVAO stelt de visitatiecommissie samen die de toets nieuwe opleiding uitvoert en benoemt deze commissie. De te beoordelen opleiding heeft het recht beargumenteerd bezwaren aan te dragen tegen de samenstelling van de visitatiecommissie.

De visitatiecommissie voldoet aan de volgende eisen:

- 1) de visitatiecommissie bestaat uit maximaal vier leden, waaronder een student;
- 2) de visitatiecommissie beschikt in haar geheel over de volgende deskundigheden:
  - a. *Vakdeskundigheid* richt zich op de ontwikkelingen in het vakgebied. Een vakdeskundige verzorgt of heeft zelf onderwijs verzorgd in een zelfde of verwante opleiding met dezelfde oriëntatie en draagt bij aan de ontwikkeling van de beroepspraktijk, de discipline of het vakgebied;
  - b. *Internationale deskundigheid* is in de visitatiecommissie vertegenwoordigd als de commissie in staat is om een inhoudelijke vergelijking te maken met verwante buitenlandse opleidingen van dezelfde oriëntatie en niveau en, voor zover van toepassing, als de visitatiecommissie inzicht heeft in de eisen die de internationale beroepspraktijk stelt aan de afgestudeerden. Deze laatste vorm van internationale deskundigheid is belangrijk voor opleidingen met een civiel effect en is verplicht aanwezig bij opleidingen die voorbereiden op een internationaal werkveld;
  - c. *Werkvelddeskundigheid* is onmisbaar in opleidingen met een professionele oriëntatie. De werkvelddeskundige beschikt over een goed overzicht van de eisen die het beroepenveld stelt aan de afgestudeerden, bijvoorbeeld door betrokkenheid bij koepelorganisaties of een leidinggevende positie bij een grote of kenmerkende werkgever;
  - d. *Onderwijsdeskundigheid* refereert aan recente ervaring met geven of ontwikkelen van onderwijs op het relevante opleidingsniveau en aan deskundigheid ten aanzien van de door de opleiding gehanteerde onderwijs(vormen);
  - e. Van *studentgebonden deskundigheid* is sprake tot één jaar na het afstuderen op het moment waarop de visitatiecommissie wordt ingesteld door de NVAO.
  - f. *Visitatie- of auditdeskundigheid* is bij voorkeur gerelateerd aan het hoger onderwijs.

In de visitatiecommissie moet een combinatie van deze deskundigheden vertegenwoordigd zijn. Vakdeskundigheid kan ook aangeleverd worden door een vakreferent.

De visitatiecommissie wordt bijgestaan door een procescoördinator van de NVAO en eventueel een externe secretaris. Beiden zijn in elk geval geen lid van de visitatiecommissie.

- 3) de visitatiecommissie is onafhankelijk:
De commissieleden, de secretaris en de procescoördinator hebben ten minste vijf jaren geen banden gehad met de instelling die de opleiding aanbiedt. Allen verklaren voorafgaand aan de beoordeling van de opleiding geen relaties of banden met de betrokken instelling te

onderhouden die een onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding positief of negatief zou kunnen beïnvloeden.

Alle commissieleden, de secretaris en de procescoördinator ondertekenen een deontologische code. Deze deontologische code wordt gepubliceerd op de website van de NVAO.

5 Beoordelingsproces

De eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van het beoordelingsproces ligt bij de NVAO.

5.1 Aanvraag

Het samenwerkingsverband dient een aanvraag voor toetsing van de omgevormde nieuwe opleiding in bij de NVAO. Deze aanvraag omvat de onder hoofdstuk 6 genoemde documentatie.

5.2 Informatiedossier

Het samenwerkingsverband presenteert ten behoeve van de beoordeling door de visitatiecommissie een informatiedossier over de opleiding. Het informatiedossier is een op zichzelf staand document, dat zelfstandig te lezen is. Het volgt de standaarden en onderliggende criteria uit het beoordelingskader.

Het kader voor de toets nieuwe opleiding biedt de ruimte voor de opleiding om haar eigenheid te benadrukken. In het informatiedossier kan de opleiding deze ruimte benutten. Het informatiedossier nodigt alle betrokkenen en “peers” uit om een gesprek aan te gaan over visie, beleid, inhoud, organisatie en resultaten van de opleiding. Het moet dan ook een document zijn waarin beoogde docenten en, eventueel reeds aanwezige, studenten de opleiding herkennen.

De omvang van het informatiedossier bedraagt maximaal 25 pagina's. Het gaat bovendien om maximum 10 000 woorden, inclusief de inleiding en exclusief de verplichte bijlagen.

5.3 Toelichtend gesprek

De visitatiecommissie vormt een voorlopig oordeel over de opleiding op grond van de bestudering van het informatiedossier. Indien de commissie het nodig acht kan zij aanvullende informatie opvragen.

Een toelichtend gesprek wordt georganiseerd waarin de commissie het voorlopig oordeel verifieert en vervolledigt. De commissie nodigt de opleiding hiertoe uit. De commissie kan hiervoor gespreksdeelnemers met een verschillende achtergrond uitnodigen. De concrete organisatie van het toelichtend gesprek wordt bepaald in overleg tussen de contactpersoon van het samenwerkingsverband en de procescoördinator van de NVAO. Het gesprek vindt plaats op een opleidingsonafhankelijke locatie.

In zeer uitzonderlijke gevallen is een aanvullend locatiebezoek mogelijk.

5.4 Beoordelingsprocedure binnen de visitatiecommissie

De visitatiecommissie geeft een oordeel over de standaarden. Dat oordeel wordt gemotiveerd door een weging van positieve en kritische elementen uit de bevindingen en vaststellingen van de visitatiecommissie. Daarbij komen alle onderliggende criteria aan bod. Het oordeel kan zijn: “voldoende” of “onvoldoende”.

Vervolgens formuleert de visitatiecommissie een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding. Ook dat oordeel wordt gegeven op een tweepuntsschaal: “voldoende” of “onvoldoende”.

Indien er tijdens het beoordelingsproces zaken plaatsvinden die de onafhankelijkheid van de beoordeling kunnen beïnvloeden, kunnen belanghebbenden, zoals bijvoorbeeld commissieleden, medewerkers of studenten, dit melden bij de NVAO.

5.5 Adviesrapport

De visitatiecommissie legt de weergave van de beoordeling neer in een adviesrapport. In dit rapport neemt de commissie per standaard de feitelijk onderbouwde bevindingen, haar overwegingen, en eventuele verbeter suggesties.

Het adviesrapport bevat een oordeel over alle standaarden. Dat oordeel wordt gemotiveerd door een weging van de positieve en kritische elementen uit de bevindingen en vaststellingen van de visitatiecommissie. Daarbij komen expliciet alle onderliggende criteria aan bod. Verder bevat het adviesrapport een algemene conclusie met een gewogen en gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding.

Het adviesrapport bevat verder: de basisgegevens over de opleiding, een scoretabel met de oordelen, de samenstelling van de visitatiecommissie, informatie over het toelichtend gesprek, een overzicht van het bestudeerde materiaal en een lijst met afkortingen.

Nadat alle commissieleden hebben ingestemd met de inhoud van het adviesrapport stelt de voorzitter van de commissie het rapport vast. Het adviesrapport wordt formeel gefiatteerd en ondertekend door de voorzitter en de secretaris van de visitatiecommissie en ter besluitvorming aangeboden aan de NVAO.

De omvang van een visitatierapport bedraagt maximaal 20 pagina's, met een maximum van 8000 woorden.

6 NVAO-besluitvorming

De NVAO stelt vast of het adviesrapport voldoet aan de criteria en of de gehanteerde methoden en de gebruikte informatiebronnen deugdelijk zijn. Indien het adviesrapport vragen oproept bij de NVAO kan de NVAO de visitatiecommissie uitnodigen voor een gesprek.

De NVAO neemt binnen de ordetermin van vier maanden na ontvangst van de aanvraag een beslissing. Op basis van het adviesrapport stelt de NVAO het toetsingsrapport op en spreekt daarin een samenvattend oordeel uit.

De NVAO kan twee mogelijke besluiten nemen: voldoende of onvoldoende.

6.1 Een oordeel “voldoende”

Een oordeel “voldoende” betekent dat de NVAO van mening is dat voor de nieuwe opleiding voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Alvorens het toetsingsrapport definitief vast te stellen, geeft de NVAO het samenwerkingsverband de mogelijkheid binnen een termijn van tien dagen bezwaar en opmerkingen te formuleren op het ontwerp van toetsingsrapport. Het adviesrapport van de commissie is als bijlage toegevoegd aan het toetsingsrapport.

De NVAO bezorgt haar positief toetsingsrapport met het samenvattend oordeel aan de instelling en aan de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs. De nieuwe opleiding wordt geacht geaccrediteerd te zijn conform de decretaal bepaalde termijn.

6.2 Een oordeel “onvoldoende”

Indien de NVAO van oordeel is dat voor de nieuwe opleiding potentieel onvoldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn, leidt de toets tot een negatief toetsingsrapport. Alvorens het toetsingsrapport definitief vast te stellen, geeft de NVAO het samenwerkingsverband de mogelijkheid binnen een termijn van tien dagen bezwaren en opmerkingen te formuleren op het ontwerp van toetsingsrapport. Het adviesrapport van de commissie is als bijlage toegevoegd aan het toetsingsrapport. Het samenwerkingsverband wordt in diezelfde termijn ook in de gelegenheid gesteld haar aanvraag in te trekken.

Indien de instelling haar aanvraag niet intrekt, stelt de NVAO een negatief toetsingsrapport met samenvattend oordeel op. Het toetsingsrapport wordt bezorgd aan het samenwerkingsverband en aan de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs.

7 Documentatie bij de aanvraag

Een aanvraagdossier tot Toets Nieuwe HBO5-opleiding veronderstelt erkende beroepskwalificatie(s) en de beslissing van de Vlaamse Regering tot het ontwikkelen van de onderwijskwalificatie.

De ontvankelijkheid van de aanvraag is gebaseerd op de volledigheid van het dossier.

De aanvraag voor de toets van een nieuwe opleiding bevat de volgende informatie:

7.1 Basisgegevens over de opleiding

De administratieve gegevens worden opgenomen in het adviesrapport van de visitatiecommissie, het toetsingsrapport en het besluit van de NVAO.

Administratieve gegevens van alle betrokken instellingen uit het samenwerkingsverband

1. naam,
2. adres, telefoon, e-mailadres;
3. naam, functie, telefoon en e-mail contactpersoon.

Administratieve gegevens van de opleiding

1. de graad en de kwalificatie van de graad en, in voorkomend geval, de specificatie van de graad;
2. de eventuele afstudeerrichtingen;
3. de vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden;
4. de onderwijstaal;
5. de studieomvang uitgedrukt in studiepunten;
6. de opleidingsspecifieke leerresultaten;
7. het studiegebied, een deel van een studiegebied of studiegebieden waarbinnen de opleiding wordt gerangschikt;
8. de ISCED benaming van het studiegebied waarin de opleiding gerangschikt wordt.
9. de van rechtswege erkende HBO5-opleiding(en) van waaruit wordt omgevormd tot de nieuwe opleiding en de naam van het CVO waartoe deze opleiding behoort;
10. in voorkomend geval de titel die houders van de graad van deze opleiding kunnen voeren.

7.2 Het informatiedossier

Toelichting kwaliteitswaarborgen

De opleiding geeft per standaard een toelichting bij alle onderliggende criteria. Deze toelichting maakt het mogelijk om deze criteria te verifiëren.

Verplichte bijlagen

1. De domeinspecifieke leerresultaten met een door de relevante dienst van het ministerie van onderwijs van de Vlaamse gemeenschap ondertekende verklaring dat de activiteiten en de descriptorelementen kennis en vaardigheden van de relevante beroepskwalificatie(s) herkenbaar aanwezig zijn in de domeinspecifieke leerresultaten;
2. De beoogde opleidingsspecifieke leerresultaten, indien verschillend van de domeinspecifieke leerresultaten;
3. Een schematisch programmaoverzicht;
4. Een inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen van de eerste 60 studiepunten, met vermelding van de beoogde leerresultaten, onderwijs-

/werkvorm(en), wijze van toetsing en toetsingscriteria, literatuur (verplicht/aanbevolen), aantal studiepunten (ECTS-fiches);

5. Een verklaring op eer waarbij bevestigd wordt dat de in het informatiedossier voorziene middelen en personeel zullen worden ingezet in de opleiding;
6. Overzicht van de contacten met het werkveld inzonderheid deze in functie van werkplekleren en interne kwaliteitszorg;
7. Onderwijs- en examenregeling;
8. EVC/EVK procedure;
9. Een oplistijng van de gekende aanvullingstrajecten naar een bachelordiploma;
10. Het rapport van de Commissie Hoger Onderwijs in het kader van het voorlopig kwaliteitstoezicht, en, indien van toepassing, het verbeterplan.